

Samenwerking tussen OCMW en gemeente voor beter lokaal sociaal beleid

De samenwerking tussen gemeente en OCMW op het vlak van ondersteunende diensten staat in veel bestuursakkoorden en voorontwerpen van strategische meerjarenplannen hoog op de prioriteitenlijst. Die samenwerking kan alleen maar als de aanpak lokaal maatwerk is. Bovendien dringen zich twee vragen op. Is Vlaanderen inhoudelijk wel mee? Wordt er nog genuanceerd gedacht over de toekomst van het OCMW?

TEKST MARK SUYKENS BEELD STEFAN DEWICKERE

Als de praktijk van de samenwerking tussen gemeente en OCMW iets leert, dan is het dat er absoluut geen behoefte is aan een door Vlaanderen opgelegde blauwdruk. De lokale situatie en de voorgeschiedenis moeten de vertrekpunten voor het concrete werk zijn. Uiteraard valt er veel te leren van de ervaringen van andere besturen, maar een goede beoordeling van de plaatselijke situatie is de enige weg om vooruitgang te boeken en oplossingen uit te werken die lokaal functioneren. Het gaat dus over maatwerk! En bij dat maatwerk is het goed drie aspecten niet uit het oog te verliezen.

Ten eerste is er niet enkel behoefte aan samenwerking tussen gemeente en OCMW voor de ondersteunende diensten, maar ook aan interlokale samenwerking tussen OCMW's op streekniveau. Het gaat dan over de inhoudelijke uitwerking van sociale dienstverlening, zoals gezamenlijke thuiszorgdiensten, gezamenlijke trajectbegeleiding voor werkzoekenden, een gezamenlijk aanbod voor schuldhulpverlening enzovoort. De twee vormen van samenwerking zijn complementair, we zullen ze beide even hard nodig hebben.

Een tweede belangrijk element is het verschil in 'bedrijfscultuur' tussen gemeente en OCMW. Er zijn heel veel te-

Een beter uitgebouwd sociaal beleid op lokaal niveau, dat moet het hoofddoel van meer samenwerking zijn.

rechte argumenten om de samenwerking tussen gemeente en OCMW te verdiepen, maar die kan maar slagen als ze rekening houdt met de twee bedrijfsculturen en als er vertrouwen is tussen beide organisaties. Op sommige plaatsen zal eerst nog hard gewerkt moeten worden aan de opbouw van dat vertrouwen. Een OCMW dat helemaal op zichzelf terugplooit of een burgemeester die denkt vlug even het OCMW over te nemen, roept grote weerstand op en smooit elke vooruitgang in de samenwerking in de kiem.

Het gevaar van een toenemend duale samenleving zal vooral op lokaal niveau fors bestreden moeten worden. Samenwerking tussen gemeente en OCMW kan dus geen louter technische, bestuurskundige operatie zijn.

Ten slotte is het essentieel duidelijkheid te creëren over de finaliteit van de samenwerking. Als het alleen de bedoeling is te bezuinigen of het OCMW af te schaffen, dan zijn we niet goed bezig. Een beter uitgebouwd sociaal beleid op lokaal niveau, dat moet het hoofddoel van meer samenwerking zijn. Het discours mag niet enkel gaan over de efficiënte organisatie van het bestuur, aanpassingen aan de lokale structuren moeten ook een inhoudelijke component hebben. Hoe zullen efficiëntieoperaties garanderen dat er beter sociaal beleid tot stand komt met meer effectieve resultaten voor de groep die het het moeilijkst heeft in onze samenleving? Daarover hebben gemeentelijke beleidsverantwoordelijken het te weinig. Het gevaar van een toenemend duale samenleving zal vooral op lokaal niveau fors bestreden moeten worden. Samenwerking tussen gemeente en OCMW kan dus geen louter technische, bestuurskundige operatie zijn. We moeten twee sporen volgen: een bestuurskundige samenwerking en een inhoudelijk traject voor sociaal beleid.

Vlaanderen inhoudelijk te veel afwezig

De Vlaamse overheid doet te weinig om de OCMW's te ondersteunen. Op federaal niveau levert de POD Maatschappelijke Integratie echt goed werk. OCMW's kunnen er terecht voor energiemaatregelen of activiteitsmaatregelen. In de Vlaamse administratie is er geen equivalent. De bestuurlijke ondersteuning van de OCMW's werd ondergebracht bij het Agentschap Binnenlands Bestuur, een inhoudelijke ondersteuning blijft te veel afwezig. Enkele voorbeelden.

Wanneer is een politieraadslid verhinderd?

Politieraadsliden in een meergemeentezone mogen of kunnen niet altijd de zittingen van de politieraad bijwonen. Indien het raadslid een keer op een zitting afwezig blijft, is dat geen probleem, maar het verliest dan wel zijn stemrecht. Dat kan belangrijk zijn bij de stemming over de goedkeuring van de begroting, een begrotingswijziging of de rekening van de politiezone. Voor die agendapunten beschikt elke groep van politieraadsliden uit dezelfde gemeente immers over een gewogen stemgewicht, gebaseerd op het stemgewicht van de burgemeester in het politiecollege (artikel 26 van de Wet op de Geïntegreerde Politie). De burgemeester van de gemeente die de grootste dotatie geeft aan de politiezone zal meer stemgewicht hebben dan die van de gemeente die een kleinere dotatie geeft. Het verlies van een stem kan in dat geval de onderlinge verhoudingen tussen de gemeenten in de politieraad wijzigen.

Politieraadsliden kunnen zich voor een langere periode laten vervangen wegens een verhindering. Afhankelijk van de situatie kan het raadslid zelf kiezen of het zich tijdens deze periode in de politieraad laat vervangen of niet. Tot vorig jaar kon dat enkel wegens de vervulling van actieve militaire dienst, burgerdienst als gewetensbezwaarde of ouderschapsverlof (artikel 11 van de Nieuwe Gemeentewet is van toepassing). Het raadslid moest daar zelf schriftelijk om verzoeken bij het politiecollege. Zijn plaats werd dan ingenomen door de eerste opvolger van zijn lijst in de gemeenteraad na de installatie van die persoon in de gemeenteraad. Sinds 2012 verwijst de WGP uitdrukkelijk naar de toepassing van de regionale spelregels voor de vervanging van een raadslid: een raadslid in een eengemeentezone en een raadslid in een meergemeentezone kunnen zich voortaan laten vervangen wegens verhindering, om medische redenen, studieredenen of verblijf in het buitenland, voor zover het raadslid daardoor minimaal twaalf weken niet meer aanwezig kan zijn op de vergaderingen en zelf om vervanging verzoekt bij de voorzitter van de politieraad. In sommige situaties zal het raadslid bovendien stukken moeten voorleggen, zoals een doktersattest, een attest van de onderwijsinstelling of van de werkgever. Houd er ook rekening mee dat ouderschapsverlof voortaan pas genomen kan worden vanaf de zesde week voor tot de negende week na de vermoedelijke datum van geboorte of adoptie. Nieuw is ook dat een politieraadslid zich kan laten vervangen wegens palliatief verlof of verlof voor bijstand of verzorging van een zwaar ziek familielid of gezinslid voor minimaal twaalf weken. In dit geval volstaat het dat een verklaring op erewoord bij het verzoek gevoegd wordt.

Tot slot kan een politieraadslid dat lid is van de Europese Commissie zich op eigen verzoek laten vervangen en moet een geschorst politieraadslid zich verplicht laten vervangen. Hoewel de wetgever dat bij de wetwijziging in 2012 vergat te regelen, wordt aangeraden dat het raadslid ook hier vervangen wordt door de eerste opvolger van zijn lijst in de gemeenteraad.

Zie ook artikel 22 Wet op de Geïntegreerde Politie, gewijzigd door de Wet van 2 december 2011 (BS 17 februari 2012 – Inforumnummer 263413) en artikel 14 Vlaams Gemeentedecreet.

➊ Meer vragen over het statuut van het politieraadslid?

www.deraad.be/Politieraadslid of tom.deschepper@vvsb.be

Dienstverlening aan mensen in problemen is niet hetzelfde als paspoorten afleveren of materiaal uitlenen.

- De Vlaamse nota over armoedebelief heeft te weinig aandacht voor de OCMW's. In elke gemeente is er een overheidsinstelling gespecialiseerd in sociaal beleid en armoedebestrijding, maar Vlaanderen maakt er veel te weinig gebruik van.

Tien jaar geleden was Vlaanderen intensief bezig met stimulansen voor lokaal sociaal beleid, met tientallen studiemomenten en begeleidingstrajecten. Wat blijft daarvan over?

Tien jaar geleden was Vlaanderen intensief bezig met stimulansen voor lokaal sociaal beleid, met tientallen studiemomenten en begeleidingstrajecten. Wat blijft daarvan over?

Een Vlaams minister lanceerde het idee om in elk college van burgemeester en schepenen een schepen voor armoedebelief aan te duiden. Ziet de Vlaamse regering dan niet dat in elk college de OCMW-voorzitter zetelt, die de jarenlange ervaring van het OCMW met armoedebelief kan inbrengen? En waarom zou er nu een schepen voor armoedebelief moeten komen, nadat Vlaanderen jarenlang ijverde om de taken van schepenen van sociale zaken en OCMW-voorzitter in één persoon te verenigen?

Waarom werd bij de invoering van het planlastendecreet toch weer gekozen voor afzonderlijke aanbevelingen voor het sociale beleid? Vlaanderen wil de bestuurlijke samenwerking tussen gemeente en OCMW bevorderen maar blijft inhoudelijk sectoraal besturen.

Genuanceerd nadenken over de toekomst van het OCMW

Ons land heeft een zeer goed ontwikkeld systeem van sociale zekerheid, waaraan werkgevers, werknemers en overheid bijdragen. Bij de totstandkoming van de huidige OCMW-wet in 1976 koos de federale overheid er bewust voor om in elke lokale gemeenschap een sluitstuk van die sociale zekerheid te hebben: het OCMW. Wie toch door de mazen van het net valt, kan terecht bij het lokale OCMW. Want iedereen heeft recht

op een menswaardig bestaan. Even bewust was de keuze voor een bij wet verzelfstandigde gemeentelijke organisatie onder sturing van de lokale politieke gemeenschap. Dienstverlening aan mensen in problemen is niet hetzelfde als paspoorten afleveren of materiaal uitlenen.

Elk OCMW moet sinds 1976 ook een maatschappelijk werker in dienst hebben, die in staat is professionele hulp te verlenen. De kerntaak van het OCMW is concrete hulpverlening in noodsituaties. De organisatorische omkadering moet veel aandacht hebben voor een zorgverleningscultuur, met respect voor de gevoeligheden van de persoonlijke levenssfeer. Het specifieke van de hulpverlening vraagt uitgebreide waarborgen op professionaliteit met zo weinig mogelijk politieke inmenging in de individuele dossiers. Dat kan door algemene regels voor de verschillende vormen van steunverlening vast te leggen, door met anonieme dossiers te werken en door de professionaliteit van de maatschappelijk werkers te waarderen. Vanzelfsprekend

Er blijft een grote behoefte om in elke gemeente een afzonderlijke gemeentelijke instelling te hebben die erover waakt dat de lokale gemeenschap haar verantwoordelijkheid opneemt voor iedereen die uit de boot valt.

kan de gemeente mee werk maken van een beter toegankelijke OCMW-dienstverlening. Drempels wegnemen is een opdracht voor gemeente én OCMW. Maar er blijft een grote behoefte om in elke gemeente een afzonderlijke gemeentelijke instelling te hebben die erover waakt dat de lokale gemeenschap haar verantwoordelijkheid opneemt voor iedereen die uit de boot valt. Meer samenwerking tussen gemeente en OCMW is een goede zaak, op voorwaarde dat er geen agenda van afbraak van de sociale dienstverlening achter schuilgaat. ■

Mark Suykens is algemeen directeur van de VVSG